Finansutskottets betänkande 1985/86:15

om vissa anslag för budgetåret 1986/87 inom civildepartementets verksamhetsområde (prop. 1985/86:100 bil. 15)

FiU
1985/86:15

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet delar av budgetpropositionens bilaga 15. Det är avsnitt 3 Den statliga förvaltningens effektivitet samt anslagen till civildepartementet m. m. och vissa av dess myndigheter, nämligen statskontoret, kammarkollegiet, statistiska centralbyrån samt till byggnadsstyrelsen. Utskottet tillstyrker samtliga anslagsförslag i propositionen.

I anslutning till avsnitt 3 i propositionen tar utskottet upp två motioner om den offentliga sektorns förnyelse. Motionerna avstyrks. Företrädare för moderata samlingspartiet och folkpartiet redovisar i en gemensam reservation sin syn på en effektivisering och utveckling av den offentliga sektorn. I detta sammanhang behandlar utskottet även två motioner angående prioriteringen av åtgärder inom dataområdet och en motion rörande begränsningskungörelsens status. Utskottet avstyrker även dessa motioner. I en gemensam reservation från företrädarna för moderata samlingspartiet och folkpartiet krävs en förändring av begränsningskungörelsens status. På dataområdet avlämnar centerpartiet en reservation angående den allmänna inriktningen av datapolitiken medan företrädaren för vänsterpartiet kommunisterna avger ett särskilt yttrande rörande ADB-stöd inom offentlig sektor.

I övrigt behandlas i anslutning till resp. anslag ytterligare tio motioner. Av följande sammanställning framgår inom vilka ämnesområden företrädare för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet avlämnat reservationer.

Partisympatiundersökningarna (m)

Företagsstatistik om kooperativa företag (c)

Uppgiftslämnarkrav för företagen (m), (fp) och (c)

Statlig lokalförsörjning (fp)

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet

dels proposition 1985/86:100 bilaga 15 Civildepartementet i vad avser avsnitt 3 Den statliga förvaltningens effektivitet m. m.,
Litt. A Civildepartementet m. m.,

1 *Riksdagen 1985/86. 5 saml. Nr 15*

Litt. B Statlig rationalisering och revision, statistik m. m. punkterna B 1, B 2 och B 4–B 9,

Litt. C Statlig lokalförsörjning,

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna 1985/86:Fi219 yrkande 6, 1985/86:Fi401, 1985/86:Fi403–405, 1985/86:Fi408–411, 1985/86:Fi703, 1985/86:Fi705, 1985/86:Fi708, 1985/86:Fi713 yrkandena 1, 2 och 6, 1985/86:Fi719 och 1985/86:Fi722 yrkandena 2 och 3.

Den statliga förvaltningens effektivitet m. m.

1. Motioner om den offentliga sektorn m. m.

1985/86:Fi405 av Bo Hammar m. fl. (vpk) om ADB-stöd inom den offentliga sektorn, vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utveckling av ADB-stöd inom den offentliga sektorn.

1985/86:Fi411 av Olof Johansson och Bengt Kindbom (c) om datapolitiken, vari hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om prioriteringen inom datapolitiken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om datapolitikens inriktning.

1985/86:Fi703 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) om förnyelse av den offentliga sektorn, vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förnyelsen av den offentliga sektorn.

1985/86:Fi708 av Britta Bjelle (fp) om översyn av den s. k. begränsningskungörelsen, vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av begränsningskungörelsen i det syfte som motionen anger.

1985/86:Fi713 av Lars Leijonborg (fp) om en effektivare offentlig sektor, vari hemställs

1. att riksdagen ansluter sig till huvudlinjerna i det handlingsprogram för högre kvalitet och större effektivitet inom den offentliga sektorn som presenteras i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär en samlad översyn av förutsättningarna att effektivisera den offentliga sektorn genom samverkan med privata företag,

6. att riksdagen hos regeringen begär att försöksverksamhet med s. k. servicekuponger (vouchers) genomförs på något område.

Utskottet

I bilaga 15 till proposition 100 under avsnitt 3 (s. 8–12) redovisar föredragande statsrådet Bo Holmberg huvuddragen i det arbete med den offentliga sektorns förnyelse som pågår med syfte att bl. a. förbättra den statliga förvaltningens effektivitet. Uppmärksamhet ägnas bl. a. åt myndigheternas ledning, försök med treåriga budgetramar, utvärdering, revisionskontorens organisation och datafrågor.

Utskottet vill i detta sammanhang också behandla motionerna Fi703 (m) och Fi713 av Lars Leijonborg (fp) som tar upp frågor om *den offentliga sektorns förnyelse* och effektivitet.

I *motion Fi703* betonas att det är nödvändigt att öppna gränserna mellan offentlig och privat sektor. Detta motiveras främst av tre skäl. För det första tas människors olika önskemål och värderingar bäst till vara i ett system med konkurrens och valfrihet samtidigt som även produktivitetsutvecklingen främjas i ett sådant system. Exempel på områden där motionärerna menar att välfärdsvinsterna blir betydande om den privata sektorn tillåts konkurrera med den offentliga är skolan, sjukvården och äldreomsorgen. För det andra framhålls att tjänstesektorn har visat sig vara den ur sysselsättningssynpunkt mest expansiva delen i flera av i-ländernas ekonomier. För att Sverige skall få samma positiva utveckling måste, sägs det i motionen, den offentliga sektorns monopolställning och en mängd regleringar avskaffas. För det tredje skulle, menar motionärerna, arbetsinnehållet utvecklas positivt samtidigt som den personliga arbetstillfredsställelsen skulle öka om den offentliga sektorn öppnades för privata initiativ.

I *motion Fi713* framhålls att det är viktigt att vi har en effektivt fungerande, kvalitetsmedveten och finansierad offentlig sektor. Denna sektors andel av bruttonationalprodukten måste minska. I motionen hävdas att en expansion av den offentliga sektorn leder till en överbelastning som medför ökad tröghet och ökad makt åt särintressen och förvaltning. Liksom i motion Fi703 framhålls att en stor offentlig sektor inte främjar effektiviteten i tjänsteproduktionen utan leder till onödigt höga kostnader och bristande konsumentanpassning. I det handlingsprogram för en förändring av den offentliga sektorn som presenteras i motion Fi713 understryks bl. a. att den offentliga sektorns monopolställning inom flera områden måste brytas, att specialregleringar och skattelagstiftning, som diskriminerar privat verksamhet, måste avskaffas eller förändras. Vidare framhålls att fördelningspolitiska åtgärder i större utsträckning bör inriktas på att omfördela köpkraft och skapa konsumtionsmöjligheter, inte att tillhandahålla en viss tjänst hos en viss producent. Vidare bör avgiftsfinansiering förekomma i ökad utsträckning för att förbättra konsumentstyrningen och möjliggöra resurstillskott till angelägna områden.

Vad gäller utvecklingen av den offentliga sektorn vill utskottet anföra följande.

Det är en självklarhet att den offentliga sektorn måste utvecklas i enlighet med medborgarnas krav. Det är därvid viktigt att den inte sluter sig inom sig själv och sitt eget beslutssystem. Den offentliga sektorn bör också ta vara på de utvecklingsmöjligheter som erbjuds av idéer och impulser från verksamheter i icke-offentlig regi.

Utskottet delar inte den syn på den offentliga sektorn som kommer till uttryck i motionerna Fi703 och Fi713.

En väl fungerande och stor offentlig sektor är en avgörande förutsättning för en framgångsrik välfärdspolitik. I dag är det givet att verksamheter som vård, omsorg och utbildning är av så grundläggande betydelse för människorna att de måste tillkomma alla medborgare på lika villkor utan hänsyn till deras individuella ekonomiska resurser. Villkoret att dessa tjänster skall

fördelas efter behov och inte efter inkomst måste ligga fast.

Som utskottet framhöll i ett yttrande (FiU 1985/86:2 y) till näringsutskottet angående försäljning av statliga företag kan en privatisering av tjänsteproduktionen leda till fördelningspolitiska förändringar av icke önskvärt slag. I ett kommersiellt system för förmedling av de offentliga tjänsterna är det de mest köpstarka grupperna som kan få sin valfrihet ökad. För de övriga försämras valfriheten. Enligt utskottets mening måste möjligheten att välja vara något som tillkommer alla, lika självklart som möjligheten att få en kvalitativt god service. En sådan valfrihet skapas med nuvarande inkomst- och förmögenhetsfördelning inte inom ett kommersiellt system. Det ligger i medborgarnas intresse att service ges i effektiva former utan att därför sociala aspekter på verksamheten försummas. Vidare måste möjligheterna att ge alla delar av landet en tillfredsställande service tillmätas stor vikt. Den ökade valfriheten åstadkommes bäst genom förändringar i den offentliga sektorn – den sektor som ägs av medborgarna själva och förvaltas och styrs av dem själva. Regeringen har i det s.k. förnyelseprogrammet (skr. 1984/85:202, FiU 1984/85:35) för den offentliga sektorn stakat ut hur förändringar i denna riktning skall kunna genomföras.

Det finns självfallet områden av tjänsteproduktionen, främst teknisk sådan, där det finns få fördelningspolitiska invändningar mot privata alternativ. På dessa områden är det värdefullt om de olika företagsformerna – statligt, kommunalt, kooperativt och privat företagande – kan konkurrera på lika villkor. I vissa fall – om än inte alltid – kan offentlig verksamhet också utformas så att politiskt uppställda mål kan förverkligas även genom att utnyttja lämpliga entreprenader. De tidigare angivna fördelningspolitiska aspekterna måste få avgöra om produktion skall kunna ske även utanför den offentliga sektorn.

Med hänvisning till vad utskottet här anfört avstyrker utskottet motionerna Fi703 och Fi713 yrkandena 1, 2 och 6.

Två motioner behandlar frågor om *prioriteringen av åtgärder inom datapolitiken*.

I *motion Fi411* av Olof Johansson och Bengt Kindbom (c) framhålls att datafrågorna måste integreras i utbildningen inom hela systemet och inte enbart knytas till de tekniska och naturvetenskapliga ämnena. Samhället måste också medverka till spridning av kunskaper och kompetens inom detta område och då inte minst till de många mindre och medelstora företagen. Vidare understryks att vid val av datateknik bör decentraliserade och användarnära system ha företräde. Vad gäller den allmänna inriktningen av datapolitiken betonas att det är viktigt att man försöker tillämpa en helhetssyn på datafrågorna, dvs. att i ett sammanhang betrakta tekniken, dess användning och konsekvenserna av denna användning på människor, organisationer och samhälle. Vidare måste många parter, grupper och enskilda ges möjlighet att påverka utveckling och användning av datatekniken. Det understryks att aktuella problem skall lösas i samverkan mellan berörda parter, grupper och enskilda.

I december 1985 behandlade riksdagen regeringens proposition 1984/85:220 om datapolitik. Utskottet framhöll i samband härmed (FiU

1985/86:5) datateknikens stora betydelse för samhället och behovet av en övergripande datapolitik. Datafrågorna är till sin karaktär sådana att de spänner över olika områden. Datafrågorna har betydelse för områden som arbetsmarknad och arbetsmiljö, forskning, kommunikation, integritet och sårbarhet. Utskottet slog fast att datatekniken inte skall styra utvecklingen utan vara underordnad politiken på olika områden. Vidare underströk utskottet utbildningsfrågornas betydelse i detta sammanhang, och speciellt uppmärksammades kravet på en bred utbildning inom dataområdet.

Enligt utskottets mening finns det ingen motsatsställning mellan vad som å ena sidan sägs i motion Fi411 om den allmänna inriktningen av datapolitiken och prioriteringen av statliga insatser inom detta område och å andra sidan vad utskottet framhöll i sitt betänkande (FiU 1985/86:5) om datapolitiken. Utskottet finner därför inget skäl till att riksdagen med anledning av motion Fi411 gör något ytterligare uttalande om inriktningen av datapolitiken. Utskottet avstyrker sålunda motion Fi411 yrkandena 1 och 2.

I *motion Fi405* av Bo Hammar m. fl. (vpk) framhålls att den offentliga sektorn i dag präglas av besparingskraven. Besparingarna lägger hämsko på fantasi och utveckling inom myndigheter och förvaltning. Därigenom hamnar den offentliga sektorn på efterkälken när det gäller användningen av och kunskapen om ny teknik. Detta är, menar motionärerna, speciellt allvarligt när det gäller datatekniken. I motionen föreslås därför att ett särskilt anslag inrättas för utveckling av ADB-stöd inom den offentliga sektorn.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att besparingar i den offentliga sektorn kan bromsa utvecklingen av datorstöd och införandet av ny teknik. Enligt utskottets mening bör sådana utgifter som avses i motionen bestridas av anslaget Anskaffning av ADB-utrustning på samma sätt som hittills. Det kan i detta sammanhang nämnas att civildepartementet i särskilda direktiv till myndigheterna angett riktlinjer för prioritering vid anskaffning av ADB-utrustning. En viktig utgångspunkt är därvid att tillgängliga medelsramar skall utnyttjas för sådana ADB-investeringar som motiveras av myndigheternas ansträngningar att få en effektivare verksamhet. Det betonas samtidigt att anskaffningar för att tillgodose angelägna krav på ökad service till medborgarna skall prioriteras. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta särskilt initiativ i frågan med anledning av motionen.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört avstyrks motion Fi405.

I *motion Fi708* av Britta Bjelle (fp) föreslås att *begränsningsförordningens* (SFS 1977:629) *status* ändras så att den får formen av en av riksdagen beslutad lag. Motionären vill att förordningens 1 § samtidigt ändras så att myndigheterna får en mer uttalad skyldighet att underställa kostnadskrävande föreskrifter m. m. regeringens prövning.

Bestämmelser i en av regeringen utfärdad förordning är lika bindande för myndigheten som en av riksdagen antagen lag. Enligt 1 § i begränsningsförordningen måste statlig myndighet vid utfärdande av ändrade eller nya föreskrifter som ger icke oväsentliga kostnadsökningar för berörd verksamhet underställa dessa regeringen för prövning. Som också framhålls i motionen har riksrevisionsverket i uppdrag att följa myndigheternas norm-

givning och bedöma de kostnadsmässiga konsekvenserna.

Det kan i detta sammanhang även nämnas att en särskild arbetsgrupp har bildats inom industridepartementet med uppgift att leda arbetet med att förenkla regler och avbyråkratisering. De regler som riktar sig till näringslivet och som uppfattas som särskilt kostnadsdrivande skall granskas i syfte att onödig byråkrati och krångliga regler skall kunna undvikas. Regeringen har därutöver i januari i år även givit riksrevisionsverket i uppdrag att genomföra en studie av behovet av och möjligheterna till ett samordnat agerande vid statlig reglering gentemot näringslivet.

Utskottet delar inte uppfattningen att begränsningsförordningen med av motionären föreslagen ändring bör upphöjas till lag. Motion Fi708 avstyrks.

Utskottet hemställer

1. beträffande *den offentliga sektorns förnyelse*

a) att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi703,

b) att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi713 yrkandena 1, 2 och 6,

2. beträffande *prioriteringen av åtgärder inom datapolitiken*

a) att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi411 yrkandena 1 och 2,

b) att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi405,

3. beträffande *begränsningsförordningens status*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi708.

TRETTONDE HUVUDTITELN

Civildepartementet m. m.

2. Civildepartementet m. fl. anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i proposition 1985/86:100 bilaga 15 (civildepartementet) under punkterna A 1–A 4 (s. 16–18) och hemställer

1. att riksdagen till *Civildepartementet* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 26 561 000 kr.,

2. att riksdagen till *Utredningar m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.,

3. att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 418 000 kr.,

4. att riksdagen till *Regeringskansliets förvaltningskontor* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 194 010 000 kr.

Statlig rationalisering och revision, statistik m. m.

3. Statskontoret

Regeringen har under punkt B 1 (s. 19–21) föreslagit riksdagen att till Statskontoret för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 70 520 000 kr.

1985/86:Fi719 av Lena Öhrsvik (s) om *statskontorets medverkan till databaserad mikrofilmning av arkivhandlingar*, vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statskontorets medverkan till databaserad mikrofilmning av arkivhandlingar.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 1.

I *motion Fi719* av Lena Öhrsvik (s) anförs att resultatet av det utvecklingsarbete för databaserad mikrofilmning av arkivhandlingar som pågår inom Samhällsföretag bör kunna utnyttjas inom den offentliga förvaltningen. Utöver rena besparingseffekter kan, sägs det i motionen, arbetshandikappade erbjudas meningsfulla och utvecklande arbetsuppgifter om arbetet bedrivs i samarbete med Samhällsföretag. Statskontoret bör ges i uppdrag att initiera och samordna sådan verksamhet i statsförvaltningen.

Utskottet delar uppfattningen att det är angeläget att bredda arbetsmarknaden för handikappade. Nya informationsmedier, som ADB-band och mikrofilm, har i allt större utsträckning kommit att användas i arkivhanteringen. Arkivfrågorna är för närvarande under utredning (dir. 1985:17). En väsentlig fråga är därvid vilken roll arkivväsendet skall ha och hur arkiven skall användas. Utredningen skall också undersöka effektiviteten i olika myndigheters hantering av arkiven och belysa frågor om kontorstekniska och administrativa rutiner. Utredningsresultatet skall redovisas vid årsskiftet 1986-1987. Med hänvisning till vad utskottet här anfört avstyrks motion Fi719.

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag*

att riksdagen till *Statskontoret* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 70 520 000 kr.,

2. beträffande *statskontorets medverkan till databaserad mikrofilmning av arkivhandlingar*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi719.

4. Anskaffning av ADB-utrustning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 2 (s. 21–24) och hemställer

1. att riksdagen till *Anskaffning av ADB-utrustning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 310 000 000 kr.,

2. att riksdagen medger att datorutrustning beställs – utöver tidigare medgivet belopp – till ett värde av högst 260 000 000 kr.,

3. att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförs i propositionen om teknikupphandling av programvara till småskalig ADB-utrustning samt finansiering av sådan utrustning.

5. Kammarkollegiet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 4 (s. 25–27) och hemställer

att riksdagen till *Kammarkollegiet* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 15 406 000 kr.

6. Viss rationaliserings- och utvecklingsverksamhet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 5 (s. 27) och hemställer

att riksdagen till *Viss rationaliserings- och utvecklingsverksamhet* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

7. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser

Regeringen har under punkt B 6 (s. 28–31) föreslagit riksdagen att till Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 276 411 000 kr.

Motionerna

1985/86:Fi403 av Kjell Johansson m. fl. (fp, m, c) om myndigheters insamlande av uppgifter, vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående en precisering i lagar och förordningar av de uppgifter myndigheter har rätt att samla in.

1985/86:Fi404 av Lars Tobisson m. fl. (m) om statistiska centralbyråns partisympatiundersökningar, vari hemställs att riksdagen under anslaget B 6 Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser anslår 274 895 000 kr.

1985/86:Fi408 av Gunilla André m. fl. (c) om kooperativ statistik, vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1985/86:N306 – hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om återinförande av kooperativ statistik enligt de riktlinjer som redovisas i motionen.

1985/86:Fi409 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) om minskat uppgiftslämnande för företagen, vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1985/86:Sk351 – hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående åtgärder för att minska företagens uppgiftslämnande.

1985/86:Fi410 av Börje Hörnlund m. fl. (c) om statistik om kooperativ verksamhet, vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1985/86:N328 – hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om återinförande av statistik om kooperativ verksamhet.

1985/86:Fi722 av Christer Eirefelt m. fl. (fp) om förtida återbetalning av utlandslån, m. m., vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1985/86:N307 – hemställs

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om att undvika onödigt krångel och begränsa uppgiftslämnandet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om företagens kostnader för uppgiftslämnande.

Utskottet

Som ett led i en försöksverksamhet med treåriga budgetramar har SCB getts särskilda direktiv för anslagsframställningen för budgetåret 1987/88 inför budgetperioden 1987/88–1989/90. Syftet är att fastställa en treårig budgetram samt verksamhetsinriktning för perioden. SCB skall enligt direktiven lämna förslag till en ny programindelning som i huvudsak motsvarar departementens ämnesområden samt se över uppdragsverksamhetens förutsättningar och utarbeta en ADB-plan.

För budgetåret 1986/87 har medel beräknats enligt ett ettårigt huvudförslag med en real minskning av utgifterna med 2 %. Med hänvisning till det pågående arbetet med en ny programindelning motsätter sig föredragande statsrådet SCB:s förslag att 5,3 milj. kr. för sysselsättningsregistret överförs från anslaget Folk- och bostadsräkningar till SCB:s anslag Statistik, register och prognoser. I övrigt föreslår föredraganden en del mindre omprioriteringar inom anslagen i förhållande till SCB:s förslag. Utskottet har inte något att erinra mot den föreslagna inriktningen av verksamheten i stort.

I motion Fi404 av Lars Tobisson m. fl. (m) anförs att de s. k. *partisympatiundersökningarna* bör läggas ned. SCB:s anslag kan därigenom minskas med 1 516 000 kr. nästa budgetår. Motionärerna anser att opinionsundersökningar bör genomföras på uppdragsbasis och inte finansieras av skattemedel.

Partisympatiundersökningarna återupptogs av SCB under år 1985 på initiativ av utskottet (FiU 1983/84:35). För budgetåret 1986/87 planeras två undersökningar, en i november 1986 och en i maj 1987. Utskottet anser liksom tidigare att det med hänsyn till mångfalden är värdefullt att dessa undersökningar genomförs. Undersökningarna är av hög kvalitet vetenskapligt sett. Det relativt sett stora urvalet gör det möjligt att ange väljarsympatier även på regional nivå. Dessa undersökningar görs, till skillnad från andra opinionsundersökningar, med full insyn i materialet. Undersökningarna bör enligt utskottets mening genomföras enligt planerna. Utskottet avstyrker med det anförda motion Fi404.

I två motioner, Fi408 av Gunilla André m. fl. (c) och Fi410 av Börje Hörnlund m. fl. (c), anförs att fram t. o. m. 1967 upprättades årligen *företagsstatistik om kooperativa företag* av SCB. En ingående statistik är ytterst värdefull, anser motionärerna, inte minst för kooperationsforskningen. Detta påtalades också av kooperationsutredningen. Enligt motionärerna bör medel tillföras SCB för att återinföra en kooperativ företagsstatistik.

Utskottet vill med anledning härav anföra följande. Fram t. o. m. år 1967 redovisade SCB omsättningsstatistik för detaljhandeln fördelad på bl. a. konsumentkooperativ handel. Därefter redovisas omsättningsstatistik enligt en ny internationellt anpassad branschkod. I den årliga företagsstatistiken redovisas i ett särskilt appendix företag med minst 50 anställda efter ägarkategori, bl. a. konsumentkooperativa företag och producentkooperativa företag fördelade branschvis. Fram t. o. m. år 1967 redovisades viss statistik rörande kooperationen i en särskild publikation som finansierades

bl. a. av Kooperativa förbundet. Den lades ned när förbundet upphörde med sitt stöd.

Det kan också i detta sammanhang nämnas att Nordiska rådet vid sitt möte i Köpenhamn i mars 1986 rekommenderade Nordiska ministerrådet att i samråd med berörda organisationer utarbeta ett nordiskt forskningsprogram för kooperationen. Rådet rekommenderade att man i de nordiska länderna främjar forskning och utveckling rörande både producent- och konsumentkooperativ verksamhet.

Utskottet anser i likhet med motionärerna det värdefullt att statistiskt kunna följa den kooperativa verksamheten. Som utskottet anfört publicerar SCB visst material som belyser denna verksamhet. Utskottet ser sig emellertid inte i nuvarande statsfinansiella läge kunna tillstyrka att ytterligare medel anslås för denna statistik. Det kan antas att frågan om att göra ytterligare sammanställningar eller att utöka uppgiftsinsamlandet för detta ändamål kan komma att prövas i samband med att treårsplanen för SCB:s verksamhet utarbetas. I förberedelsearbetet för denna ingår som nämnts att ändra programindelningen så att statistikproduktionen fördelas efter avnämarområden. Därigenom underlättas avvägningen mellan statistikproduktion å ena sidan och konsumentintressena och finansieringsmöjligheterna å den andra. Utskottet är därför inte berett att nu tillstyrka motionerna Fi408 och Fi410.

Utskottet vill också i detta sammanhang ta upp vissa frågor om *uppgiftslämnarkravet på företagen för statistikändamål* med anledning av några motioner som väckts under den allmänna motionstiden. Gemensamt för dessa motioner är att man på olika sätt vill begränsa företagens arbete och kostnader för att lämna uppgifter till statliga myndigheter.

I motion Fi409 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) anförs att en stor del av SCB:s statistikproduktion baseras på totalundersökningar där alla företag åläggs lämna uppgifter. Uppgiftslämnandet är enligt motionärerna särskilt betungande för de mindre företagen som saknar utvecklade administrativa rutiner för detta. Kvaliteten på uppgifterna blir därför mycket låg. Motionärerna anser därför att det är nödvändigt att man i större utsträckning försöker använda sig av urvalsundersökningar och att man i samband härmed allvarligt prövar vilka uppgifter som måste samlas in.

I motion Fi722 av Christer Eirefelt m. fl. (fp) anförs att det krävs återhållsamhet med nya lagar och bestämmelser som berör näringslivet. Det är nödvändigt för att minska krångel för företagen i samband med myndighetskontakter. En bra arbetsmetod kan vara att återinföra delegationen för företagens uppgiftslämnande för att rensa i blankettfloran. Uppgifts- och uppbördsskyldigheten innebär stora kostnader för företagen. Om man inte lyckas med att begränsa uppgiftslämnandet väsentligt bör man enligt motionärerna överväga att ge företagen ekonomisk kompensation för merarbetet. Motionärerna anser allmänt att myndigheternas agerande gentemot småföretagen måste mera än i dag präglas av servicekänsla och en positiv attityd.

I motion Fi403 av Kjell Johansson m. fl. (fp, m, c) anförs att enda sättet att skydda företagen mot en ökad myndighetsiver att samla in uppgifter är att i

lag klart ange vilka uppgifter som en myndighet har rätt att samla in. Detta är nödvändigt framför allt inom området för tillsyn och kontroll.

Utskottet vill med anledning av dessa motioner redovisa några av resultaten av en undersökning som industriverket gjort och överlämnat till industridepartementet den 3 april 1986. Rapporten heter Krångelsverige – myt eller sanning. Företagare ser på offentlig reglering (Industriverket 1986:4). Utredningens syfte har varit att identifiera de regler och regeltillämpningar som verkar onödigt kostnadshöjande för företagen. I uppdraget har ingått att redovisa vilka kostnadskomponenter som åsamkar företagen merutgifter. Vidare har utredningen belyst karaktären av de problem som det enskilda företaget ställs inför.

Av de 80 intervjuade företagen uppger 30 % att de inte har några eller endast få problem över huvud taget i sin verksamhet. Bland de företag som uppger att de har problem nämns svårigheter med utveckling av nya marknader, försäljning, rekrytering av personal och finansieringsproblem. Dessa problem utgör nästan 70% av dem som uppges. De allra flesta företagare anser att myndigheternas och de offentliga organens agerande i stort inte ger upphov till några problem. Allmänt anses att servicen gentemot företagare förbättrats under senare år. Ca 15 % av företagen uppger emellertid att myndighetsproblem tillhör företagets tre viktigaste problem. För flertalet myndigheter, framför allt de lokala, överväger de positiva omdömena. De mest negativa omdömena ges om SCB och ett par andra centrala myndigheter. Från de 25 % av företagen som har erfarenhet av SCB är det allmänna intrycket om uppgiftslämnandet till SCB starkt negativt. Företagen anser att uppgiftslämnandet innebär en börda som företagen inte har någon nytta av. De anser också att det är svårt att ge korrekta uppgifter.

I rapporten redovisas även hur företrädare för myndigheterna ser på företagen och deras problem. Från SCB:s sida betonas att man i stor utsträckning utnyttjar andra källor för att undvika onödig belastning på företagen. Som regel gör SCB urvalsundersökningar i stället för totalundersökningar. Eftersom företagen skiljer sig åt i många avseenden är det inte tillräckligt med enbart små urval. Statistikens kvalitet ser man inte som något problem från SCB:s sida när det gäller småföretagens uppgifter.

En av industriverkets slutsatser när det gäller uppgiftslämnandet är att SCB behöver informera företagarna bättre om nyttan av den statistik som krävs in.

Utskottet förutsätter att de problem och förslag till åtgärder som utredningen tar upp kommer att övervägas inom industridepartementet. En självklar utgångspunkt för myndigheternas uppgiftsinsamlande måste vara att undvika att onödiga uppgifter samlas in. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om att regeringen har utfärdat en förordning om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner (SFS 1982:688). Enligt denna skall de uppgifter som skall lämnas vara utvalda och definierade så att uppgiftslämnandet begränsas till den information som behövs med hänsyn till ändamålet och uppgiftslämnandet underlättas så långt möjligt. Myndigheten har också skyldighet att samråda med organisation eller annan som kan anses företräda uppgiftslämnarna.

Utskottet vill också i detta sammanhang erinra om den försöksverksamhet

i statlig reglering gentemot näringslivet som föreslås i proposition 1985/86:142. Propositionen ingår som ett led i arbetet med att uppnå enklare och smidigare fungerande statliga regler gentemot näringslivet. För att uppnå detta syfte föreslås att försöksverksamheten skall utnyttjas mer systematiskt än hittills. Försöksverksamheten bör enligt förslaget kunna utnyttjas för att pröva bl. a. alternativa styrmedel i regleringen av företagen.

Utskottet anser inte att det finns orsak att nu vidta några ytterligare åtgärder med anledning av vad som anförs i motionerna Fi409 och Fi722 yrkandena 2 och 3. Motionerna avstyrks.

Beträffande motion Fi403 vill utskottet anföra följande. Myndigheternas behov av uppgifter förändras över tiden. Det finns därför skäl att med jämna mellanrum ompröva behovet av uppgifter. Delegationen för företagens uppgiftslämnande medverkade på sin tid verksamt till detta. Med kravet att myndigheterna skall anpassa sin verksamhet till förändringar i omvärlden följer att också uppgiftsbehovet varierar. Det torde därför vara omöjligt att i en lagtext göra en fullständig uppräkning av vilka uppgifter myndigheten får samla in. Utskottet vill därför inte tillstyrka yrkandet i motion Fi403.

Utskottet har utöver vad som här anförts inte något att erinra mot den föreslagna inriktningen av SCB:s verksamhet och tillstyrker medelsberäkningen av anslaget Statistik, register och prognoser.

Utskottet hemställer

1. beträffande *kooperativ statistik*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Fi408 och 1985/86:Fi410,

2. beträffande *företagens uppgiftslämnande*

a) att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi409,

b) att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi722 yrkandena 2 och 3,

3. beträffande *myndigheters insamlande av uppgifter*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi403,

4. beträffande *anslag*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:100 bilaga 15 punkt B 6 samt med avslag på motion 1985/86:Fi404 till *Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 276 411 000 kr.

8. Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 7 (s. 31) och hemställer

att riksdagen till *Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

9. Folk- och bostadsräkningar

Regeringen har under punkt B 8 (s. 32–33) föreslagit riksdagen att till Folk- och bostadsräkningar för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 25 949 000 kr.

Motionen

1985/86:Fi401 av Siw Persson (fp) om folk- och bostadsräkningen, vari hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statistiska centralbyrån i kommande folk- och bostadsräkningar bör skilja på uppgiftsinsamlingen till statistik från insamling till folkbokföringen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att innehållet i lagen om folk- och bostadsräkningen bör lämnas ut på ett sådant sätt, att uppgiftslämnaren inte måste läsa det finstilta för att få information om viktiga delar av lagtexten.

Utskottet

Folk- och bostadsräkningar har sedan lång tid tillbaka genomförts vart femte år i vårt land. Riksdagen beslutade våren 1984 (FiU 1983/84:35) att SCB skulle år 1985 genomföra en folk- och bostadsräkning (FoB 85).

Materialet från folk- och bostadsräkningarna utgör underlag för samhällsplaneringen framför allt på regional och lokal nivå. Det gäller främst för planering av sysselsättning, arbetspendling, utbildning, barnomsorg, äldreomsorg, boende och försvar. Statistiken används även för forskning och allmän information. Folk- och bostadsräkningen företas också för att kontrollera folkbokföringen. För kontroll av folkbokföringen får folkbokföringsmyndigheterna, bl.a. riksskatteverket, ta del av de uppgifter från folk- och bostadsräkningen som behövs för denna kontroll.

I en motion, Fi401 av Siw Persson (fp), tas frågan upp om att samtidigt samla in uppgifter både för statistik och för folkbokföring. Man bör skilja på insamling av uppgifter för dessa båda ändamål, anser motionären. Vidare anförs att information som går ut till allmänheten inte får utelämna eller med finstilt text anmäla vad som står i lagen. Motionären påstår vidare med stöd av tidningsuppgifter att skattemyndigheterna fått tillgång till de insamlade uppgifterna och använder dem för att upptäcka fusk med skatt och bidrag.

Som utskottet anfört är ett av syftena med folk- och bostadsräkningen att kontrollera folkbokföringen. Detta framgår av den lag om 1985 års folk- och bostadsräkning som riksdagen antagit. Detta anges också klart och tydligt i en särskild faktaruta på s. 3 i folk- och bostadsräkningens frågeformulär där information ges om varför folk- och bostadsräkningar görs och vem som använder statistik från FoB. Stilsorten överensstämmer med den som används i formuläret i övrigt. Motionären utgår således i sin motion från felaktiga faktauppgifter som presenterats i tidningar. Det finns inte som utskottet ser det några fördelar att vinna med att begära in uppgifter för folkbokföringen om namn och adress i särskild ordning. Det skulle orsaka merarbete både för de tillfrågade och de berörda myndigheterna med ökade kostnader som följd. Utskottet avstyrker med det anförda motion Fi401.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Folk- och bostadsräkningar* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 25 949 000 kr.,

2. att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi401.

10. Bidrag till Institutet för storhushållens rationalisering

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 9 (s. 33) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Institutet för storhushållens rationalisering* för budgetåret 1986/87 anvisar ett anslag av 679 000 kr.

Statlig lokalförsörjning

11. Byggnadsarbeten för statlig förvaltning

Regeringen har under punkt C 1 (s. 34–37) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för statlig förvaltning inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,

2. att till Byggnadsarbeten för statlig förvaltning för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 202 000 000 kr.

Motionerna

1985/86:Fi219 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) om den ekonomiska politiken, vari hemställs

6. att riksdagen till Byggnadsarbeten för statlig förvaltning anvisar ett med 13 milj. kr. minskat anslag (bil. 15, C 1),

1985/86:Fi705 av Inge Carlsson (s) om ett nytt polishus i Finspång, vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att uppförandet av ett polishus i Finspång ges högsta prioritet vid fördelning av investeringsmedel för statligt byggande.

Utskottet

I *motion Fi219* (fp) föreslås att anslaget Byggnadsarbeten för statlig förvaltning minskas med 13 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen. Det projekt som avses är en nybyggnad i kvarteret Rosteriet på Liljeholmen i Stockholm. Motivet till att bygga en ny fastighet för den statliga förvaltningen i Stockholmsområdet är att byggnadsstyrelsen vill minska inhyrningen av lokaler i de centrala delarna av Stockholm och därigenom på sikt sänka kostnaderna. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker sålunda motion Fi219 yrkande 6.

I *motion Fi705* av Inge Carlsson (s) framställs ett yrkande om ett nytt polishus i Finspång. Beträffande detta byggnadsprojekt har i samband med regeringens projekteringsbeslut förordnats att det skall ingå i byggnadsstyrelsens projektreserv och alltså kunna utföras när behov föreligger med hänsyn till sysselsättningsläget. Det finns därför enligt utskottets mening inte skäl för riksdagen att vidta någon ytterligare åtgärd. Utskottet avstyrker motion Fi705.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten för statlig förvaltning inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,

2. att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:100 bilaga 15 punkt C 1 och med avslag på motion 1985/86:Fi219 yrkande 6 till *Byggnadsarbeten för statlig förvaltning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 202 000 000 kr.,

3. att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi705.

12. Inredning av byggnader för statlig förvaltning m. m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C 2 (s. 37–39) och hemställer

att riksdagen till *Inredning av byggnader för statlig förvaltning m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 7 450 000 kr.

Stockholm den 3 april 1986

På finansutskottets vägnar

Arne Gadd

Närvarande: Arne Gadd (s), Björn Molin (fp), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Lisbet Calner (s), Filip Fridolfsson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Hans-Eric Andersson (s), Hugo Hegeland (m), Margitta Edgren (fp), Rolf Kenneryd (c) och Marianne Carlström (s).

Reservationer

1. Punkt 1. Motioner om den offentliga sektorn m. m. (mom. 1)

Björn Molin (fp), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m) och Margitta Edgren (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Det är" och på s. 4 slutar med "och 6" bort ha följande lydelse:

Inget annat demokratiskt land satsar så mycket av sina mänskliga resurser i den offentliga sektorn som Sverige. 1984 var den offentliga sektorns utgiftsandel av BNP 65 %. Antalet anställda i den offentliga sektorn var 1984 1,6 miljoner människor, vilket motsvarar 38 % av sysselsättningen i Sverige.

Kommuner och landsting utgör en alltmer dominerande del av den offentliga sektorn. Av de anställda inom denna sektor arbetar nu ca 80 % inom kommuner och landsting.

Utskottet vill understryka att den enskilde medborgarens intresse måste stå i förgrunden för en meningsfull förnyelse inom den offentliga sektorn. Som framhålls i motionerna Fi703 och Fi713 får emellertid inte de politiska ambitionerna stanna vid detta. Förnyelsearbetet måste gälla tjänstesektorn som sådan. Det ställer krav på en politik som öppnar möjligheter till

alternativ verksamhet för de offentliganställda, vilken kan erbjuda medborgarna nya alternativ inom tjänstesektorn i dess helhet.

Människors olika önskemål och värderingar tas bäst till vara i ett system med konkurrens och valfrihet. Välfärden ökar om människor själva får välja den service som passar dem bäst. Den svenska välfärden mäts i dag ofta i kvantitativa mått, exempelvis i antalet daghemsplatser. Välfärd handlar emellertid inte bara om kvantitet utan också om kvalitet. Att det finns möjlighet att välja den barnomsorgsform man själv anser bäst ger välfärden en kvalitativ dimension.

Om man utnyttjar de anställdas idérikedom och tillåter alternativ till många av dagens offentliga monopol blir servicen bättre och valfriheten reell. Mänsklig värme, anpassning till kunden och viljan att göra ett gott jobb i varje enskilt fall är beroende av den personliga insatsen och inte av uppsatta regler.

Mot här angiven bakgrund vill utskottet förorda en politik som öppnar för privata alternativ och som stimulerar en framväxande tjänstesektor.

Fristående skolor måste få med den offentliga skolan likvärdiga bidrag. Därmed kan nya skolor etableras. Det är självklart att privata barndaghem skall få offentligt stöd som är likvärdigt med bidragen till de kommunala daghemmen. Därmed öppnas nya möjligheter för personal som i dag har svårt att starta eget eller söka sig en ny arbetsgivare. På samma sätt vill vi ge möjlighet till privata alternativ inom äldreomsorgen.

Inom sjukvården måste fristående alternativ kunna växa fram som ett resultat av nytänkande och enskilt initiativtagande kombinerat med patienternas efterfrågan. Enligt utskottets mening är det en sådan politik, präglad av en vilja att öppna för konkurrens och fri etablering, som måste prägla en verklig förnyelse av den offentliga sektorn. I kommuner, i landsting och inom statliga myndigheter finns mängder av anställda med kunskap, kompetens, kreativitet och engagemang. Denna resurs måste tas till vara inom de ovan angivna områdena, liksom inom andra områden där så är möjligt. Konkreta förslag om hur fristående och privata alternativ till den offentliga sektorn skall ges möjlighet att växa fram redovisas i andra motioner.

Ambitionen för förnyelsearbetet skall vara att avmonopolisera den offentliga sektorns verksamhet där så är möjligt. Den offentliga sektorn avregleras och anställda i den offentliga sektorn ges bättre möjligheter att få utlopp för eget omdöme och egna yrkeskunskaper, samtidigt som medborgarens frihet att välja ökar.

Vidare är det tveksamt om det finns något hållbart argument för att bibehålla ett offentligt huvudmannaskap för sådan offentligt ägd verksamhet, som kan skötas i fullt affärsmässiga former. Exempel på verksamhet som skulle kunna utförsäljas är, förutom många av de statliga bolagen, de affärsverk som inte har myndighetsfunktioner, t. ex. domänverket och FFV. Det gäller vidare att kunna dra klarare gränser för de naturliga monopolen: det allmänna telenätet men inte telefonapparater, järnvägsspår men inte trafikrestauranger osv. Även kommunala bolag, t. ex. inom industrisektorn, bör kunna utförsäljas liksom offentligt ägda fastigheter. Motivet för att sälja ut viss offentlig verksamhet är att den kan skötas bättre om den drivs i strikt

affärsmässiga former. Avkastningskravet kommer att bevakas hårdare. Riskerna för öppen eller dold subventionering minskar.

Åtgärder som är nödvändiga för att åstadkomma en förnyelse av den offentliga sektorn kan sammanfattas på följande sätt.

- Monopol och specialregleringar bör avskaffas inom ett flertal områden som t. ex. arbetsförmedling, post, tele, radio/TV, finansiella tjänster och transporter.
- Statsbidrag och skattelagstiftning som diskriminerar privat verksamhet, t. ex. Lex Pysslingen, bör avskaffas.
- Hoten mot de privata läkarna, tandläkarna och sjukgymnasterna måste undanröjas. Dagmarreformen bör upphävas, etableringsrätten liberaliseras och försäkringsersättningen göras rättvis.
- Den offentliga sektorn bör tillämpa samma principer för val mellan entreprenad och egen regi som används för val mellan olika entreprenörer. Syftet bör vara att göra den offentliga produktionen mer konkurrensutsatt och konkurrensmedveten.
- Oklara och missvisande kalkylmetoder, sammanblandning av monopolverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet, dålig åtskillnad mellan upphandlande och producerande funktioner m. m. måste försvinna.
- Möjligheterna att genom MBL stoppa seriösa entreprenörer måste undanröjas.
- En plan för utförsäljning av statliga bolag m. m. bör utarbetas.
- Särskilda åtgärder bör vidtas för att stimulera offentliganställda att ta över verksamheter som lämpar sig för konkurrens på marknaden.
- Fördelningspolitiska åtgärder bör i större utsträckning inriktas på att omfördela köpkraft och skapa konsumtionsmöjligheter, inte att tillhandahålla en viss tjänst hos en viss producent.
- Avgiftsfinansiering bör förekomma i ökad utsträckning för att öka konsumentstyrningen och möjliggöra resurstillskott till angelägna områden.
- Valfriheten inom socialförsäkringssektorn bör öka, sambandet mellan avgifter och förmåner stärkas. Privat sparande och privata försäkringar måste ges en gynnsam skattemässig behandling.

Vad utskottet här anfört om en förnyelse av den offentliga sektorn bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *den offentliga sektorns förnyelse*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Fi703 och 1985/86:Fi713 yrkandena 1, 2 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Punkt 1. Motioner om den offentliga sektorn m. m. (mom. 2 a)

Nils G. Åsling och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "I december" och

på s. 5 slutar med "och 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som redovisas i motion Fi411 att det är nödvändigt att man försöker tillämpa en helhetssyn på datafrågor, dvs. att i ett sammanhang betrakta tekniken, dess användning och konsekvenserna av denna användning på människor, organisationer och samhälle. Det är viktigt att många parter, grupper och enskilda ges möjlighet att påverka utvecklingen och användningen av datatekniken, därför bör aktuella problem lösas i samverkan mellan berörda parter, grupper och enskilda. Det är ett gemensamt intresse för samhället, för företag och myndigheter, för fackliga organisationer och för enskilda människor att en bred utbildning med en för dessa syften lämplig inriktning genomförs.

Ett "datasamhälle" kan inte accepteras där framgången beror på hur vi kan följa den tekniska utvecklingen och omsätta den i kommersiella produkter.

Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen såsom föreslås i motion Fi411 fastställa att datapolitiken skall underordnas den helhetssyn som angetts i motionen. Men för att en datapolitik med denna inriktning skall kunna genomföras krävs att förverkligandet sker både inom den politiska och fackliga sfären i samhället. Dessutom måste de enskilda människornas rätt att värdera tekniken respekteras, även när de gör detta som lekmän. Alla människor påverkas mer eller mindre av teknikutvecklingens samhällskonsekvenser, det gäller i synnerhet på data- och elektronikområdet. Alla människor är dessutom lekmän, eftersom varje expert endast behärskar en mindre del av helheten. Dataprogrammen eller mjukvaran är dessutom i stor utsträckning modeller av verkligheten, där urvalet är beroende av värderingar och verklighetsuppfattning. Det kräver i sin tur möjligheter till insyn och inflytande också för lekmän, dvs. i realiteten ett decentraliserat samhälle.

Vad utskottet nu anfört om prioriteringen av åtgärder inom datapolitiken med anledning av motion Fi411 yrkandena 1 och 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 a bort ha följande lydelse:

2. beträffande *prioriteringen av åtgärder inom datapolitiken*

a) att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Fi411 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Punkt 1. Motioner om den offentliga sektorn m. m. (mom. 3)

Björn Molin (fp), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m) och Margitta Edgren (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Bestämmelser i" och på s. 6 slutar med "Fi708 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärens uppfattning att begränsningsförordningens (SFS 1977:629) status bör omprövas.

Svagheterna i nuvarande ordning är att myndigheter alltför ofta underlåter att göra föreskrivna kostnadsanalyser, att man inte alltid informerar

riksrevisionsverket och att, utom när det gäller kommunerna, det inte regelmässigt sker samråd med företrädare för dem som drabbas av ökade kostnader som en följd av myndighetsföreskrifter m.m. (främst näringslivet/företagen).

Enligt utskottets mening bör därför övervägas att höja den nuvarande förordningens status genom att låta den ta formen av en av riksdagen beslutad lag. Som framhålls bör nuvarande 1 § skärpas så att myndigheterna får en mer uttalad skyldighet att underställa kostnadskrävande föreskrifter m.m. regeringens prövning. Riksrevisionsverkets roll som tillsynsmyndighet bör även omprövas.

Samrådsförfarandet och samrådsskyldigheten med företrädare för näringslivet måste även preciseras bättre. Hur detta bäst kan ske är emellertid en fråga som bör tas upp till överläggningar med organisationer som kan betraktas som representativa för enskilda, statliga och kooperativa företag. Företagen får i hög grad bära kostnaderna för myndigheternas normgivning inom en rad områden.

Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *begränsningsförordningens status*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Fi708 hos regeringen hemställer om en översyn av begränsningskungörelsen i det syfte utskottet anfört.

4. Punkt 7. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser (moment 1)

Nils G. Åsling och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "och Fi410" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, det värdefullt att statistiskt kunna följa den kooperativa verksamheten. Rekommendationen från Nordiska rådet om ökad satsning på kooperativ forskning bör enligt utskottets mening följas upp genom en konkret satsning på en årlig produktion av företagsstatistik om kooperativa företag. SCB bör därför inför besluten om inriktningen av verksamheten under den kommande treårsperioden ges i uppdrag att utarbeta sådan statistik. Vad utskottet anfört med bifall till motionerna Fi408 och Fi410 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *kooperativ statistik*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Fi408 och 1985/86:Fi410 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Punkt 7. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser (mom. 2)

Björn Molin (fp), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m), Margitta Edgren (fp) och Rolf Kenneryd (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet förutsätter" och på s. 12 slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att onödigt uppgiftssamlande måste undvikas. Det framgår av industriverkets undersökning att SCB:s uppgiftssamlande innebär en belastning för företagen som de uppfattar mycket negativt. Det gäller i synnerhet de små företagen. Det finns därför skäl att, som föreslås i motion Fi409, oftare överväga att ersätta totalundersökningar med urvalsundersökningar. Man bör också mer noggrant pröva frekvensen av olika undersökningar. Många insamlingar behöver inte upprepas varje månad eller varje år utan de kan göras med längre intervall. Dessutom måste de uppgiftsinsamlande myndigheterna noga pröva i varje enskilt fall om uppgifterna verkligen behövs. Ett återinförande av en delegation för företagens uppgiftslämnande bör övervägas. Vidare måste myndigheternas arbete i större utsträckning präglas av servicekänsla och en positiv attityd gentemot företagen. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi409 och Fi722 yrkande 2 och 3 bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *företagens uppgiftslämnande*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Fi409 och 1985/86:Fi722 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Punkt 7. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser (mom. 4)

Rune Rydén, Filip Fridolfsson och Hugo Hegeland (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Partisympatiundersökningarna återupptogs" och slutar med "motion Fi404" bort ha följande lydelse:

Partisympatiundersökningar genomförs regelbundet av ett flertal fristående opinionsinstitut. Det finns som utskottet ser det inte skäl att finansiera denna typ av undersökningar över statsbudgeten. I nuvarande statsfinansiella läge bör i stället alla möjligheter till besparingar tas till vara. Utskottet anser därför i likhet med vad som anförs i motion Fi404 att SCB inte bör genomföra några partisympatiundersökningar om de inte kan finansieras på annat sätt än genom anslagsmedel. Utskottet tillstyrker motionens förslag att SCB:s anslag minskas med 1 516 000 kronor i förhållande till budgetpropositionen.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *anslag*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Fi404 och med anledning av proposition 1985/86:100 bilaga 15 punkt B 6 till *Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 274 895 000 kr.

7. Punkt 11. Byggnadsarbeten för statlig förvaltning

Björn Molin och Margitta Edgren (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "I *motion Fi219*" och slutar med "yrkande 6" bort ha följande lydelse:

I budgetpropositionen har föreslagits ett anslag till Byggnadsarbeten för statlig förvaltning om 202 000 000 kr. I detta belopp ingår 13 milj. kr. för nybyggnad i kvarteret Rosteriet på Liljeholmen, i vilken bl. a. överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) avses tilldelas lokaler. I motion Fi219 har folkpartiet föreslagit att dessa 13 miljoner skall utgå ur anslaget, som därigenom reduceras till 189 milj. kr. Detta förslag motiveras dels av en allmän önskan att inte öka byggnationen av statliga lokaler i huvudstaden med dess ändå överhettade byggnadsmarknad, dels av att folkpartiet i motion 1985/86:Fö417 föreslagit att ÖEF i stället för att flytta till nybyggda, dyra lokaler på Liljeholmen skall utnyttja de lokaler inom I 1:s kasernområde som inom kort evakueras av försvarets forskningsanstalt. Genom en sådan omflyttning skulle vinnas två fördelar. För det första skulle ÖEF kunna stanna kvar i Stockholms centrum, vilket är värdefullt för en myndighet med så många besök som ÖEF normalt har och ÖCB beräknas få. För det andra sparar staten ett betydande belopp, vilket skulle krävts för en nybyggnad på Liljeholmen.

Utskottet yrkar mot här angiven bakgrund bifall till motion Fi219 yrkande 6.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Fi219 yrkande 6 samt med anledning av proposition 1985/86:100 bilaga 15 punkt C 1 till *Byggnadsarbeten för statlig förvaltning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 189 000 000 kr.,

Särskilt yttrande

Punkt 1. Motioner om den offentliga sektorn m. m. (mom. 2 b)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anför:

Jag delar den uppfattning som framförs i motion Fi405 att besparingar i den offentliga sektorn allvarligt kan försena utvecklingen av datorstöd och införandet av ny teknik i den offentliga sektorn. Med nuvarande regler styrs införandet av ADB av hårda lönsamhetskrav. För att finansiera inköp av

datorkraft skall myndigheterna göra besparingar inom andra delar av sin förvaltning, dvs. normalt genom att dra in tjänster. Följden av dessa hårda besparingskrav är att ADB-stöd i regel oftast utnyttjas för rationaliseringsändamål och för arbetskraftsintensiva rutiner, men sällan för att höja kvaliteten på förvaltningens tjänster till medborgarna.

För att vända denna utveckling bör, enligt min mening, ett anslag inrättas för utveckling av ADB-stöd inom den offentliga sektorn. Syftet skall vara att med ADB-stöd höja kvaliteten på den offentliga sektorns tjänster.

Vid anslagsfördelningen bör förtur ges dels åt projekt som syftar till att göra information inom olika områden tillgänglig för stora grupper av medborgare, dels åt projekt som bedrivs inom förvaltning i skogs- och andra glesbygdslän där utvecklingsarbetet kan väntas tillföra den lokala miljön och näringslivet ökade kunskaper om den nya tekniken.

Anslaget kunde lämpligen förvaltas av en nämnd knuten till statskontoret, där företrädare för de fackliga organisationerna, forskningen och statskontoret självt ingår.